

9. หากผู้สูงอายุเกร็งหรือมีฟันในช่องปาก สามารถใช้อุปกรณ์เปิดทางเดินหายใจ (mouth gag) โดยสอดเข้าช่องปาก เพื่อนำสายยางดูดเสมหะเข้าในช่องปากได้ง่ายขึ้น

รูป a

รูป b

รูป c

วิธีการใส่ mouth gag

1. โดยหงาย mouth gag ขึ้นขณะเริ่มใส่เข้าไปในปาก(ตามรูป a)
2. หมุนคว่ำ mouth gag ลง (ตามรูป b)
3. ดันเข้าไปในช่องปากให้สุด (ตามรูป c)

10. สังเกตอาการผู้ป่วยขณะดูดเสมหะว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เช่น สีผิว สีเล็บ มีสีเขียวคล้ำขึ้น หรือ หายใจหอบเหนื่อย หากพบอาการดังกล่าว ให้พักการดูดเสมหะทันที 1-3 นาที แล้วจึงพิจารณาดูดเสมหะซ้ำจนหมด และควรสังเกตสีและปริมาณเสมหะ

11. หลังจากดูดเสมหะเรียบร้อยแล้ว ควรกระตุ้นให้ผู้ป่วยหายใจเข้าออกลึกๆ 3-4 ครั้ง เพื่อป้องกันภาวะเนื้อปอดแฟบ⁽¹⁾

12. ล้างสายดูดเสมหะด้วยน้ำสะอาดที่เตรียมไว้ ปิดเครื่องดูดเสมหะ และยกสายยางระบายที่ต่อจากเครื่องให้สูงขึ้น เพื่อไล่น้ำและเสมหะที่ค้างอยู่ในสายระบาย ให้ไหลลงไปในขวดรองรับเสมหะ

13. เก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อย ควรเทเสมหะในขวดรองรับเสมหะทุกครั้งหลังดูดเสมหะ

14. ล้างมือให้สะอาดหลังทำการดูดเสมหะทุกครั้ง

อาการผิดปกติที่มาควรรมาโรงพยาบาล

- ไข้สูง เสมหะเขียว มีกลิ่นเหม็น
- หายใจหอบเหนื่อย

เอกสารอ้างอิง

1. สุปาณี เสนาดิสัย, มณี อาภานันท์กุล. (2554). คู่มือการปฏิบัติการพยาบาล. กรุงเทพฯ: บริษัท จุดทอง จำกัด
2. สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). คู่มือแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับผู้ป่วยที่มีภาวะกลืนลำบาก. นนทบุรี: บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

จัดทำโดย

พว.โยธกมา ปัญญาเดียม

ที่ปรึกษา

พญ.ธีรานันท์ นาคะบุตร

พว.ไพรวลัย กองโฮม

สนับสนุนการพิมพ์โดย

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ตรวจสอบเนื้อหาครั้งล่าสุด ปี พ.ศ. 2563

รหัสหน่วยงาน GJ สงวนลิขสิทธิ์โดย พรบ.การพิมพ์ 2537

แผ่นพับ
สุขภาพ
ออนไลน์

สร้างเสริมสุขภาพศิริราช (สสศ.)

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

การดูแลดูดเสมหะในปากที่บ้าน

Oral Suction

หน่วยสร้างเสริมสุขภาพ

งานการพยาบาลเวชศาสตร์ป้องกัน

ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก

โทร. 02-849-6600 ต่อ 1059-1060

SIP1 GJ1001163

วิธีการดูดเสมหะในปาก

การดูดเสมหะ มีความจำเป็นสำหรับผู้ป่วยที่มีเสมหะเหนียว ไม่สามารถขับเสมหะออกมาได้ ทำให้เกิดการอุดตันทางเดินหายใจ จนเกิดภาวะการหายใจล้มเหลว หรือเกิดภาวะปอดอักเสบติดเชื้อ ดังนั้นการดูดเสมหะที่ถูกต้องวิธี สามารถช่วยป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นได้

การดูดเสมหะในปาก คือ การใช้สายดูดเสมหะที่สะอาด ปราศจากเชื้อผ่านเข้าทางปาก เพื่อนำเสมหะออกจากทางเดินหายใจ ป้องกันการอุดตันทางเดินหายใจและภาวะปอดอักเสบติดเชื้อ

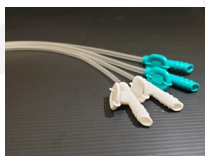
พิจารณาดูดเสมหะเมื่อมีอาการดังนี้

- ไอมีเสมหะ
- หายใจได้ยากเสียงครืดคราดของเสมหะในปอด
- หายใจเร็ว มีอาการหายใจลำบาก

อุปกรณ์ดูดเสมหะ

เครื่องดูดเสมหะ

สายดูดเสมหะเบอร์ 12,14

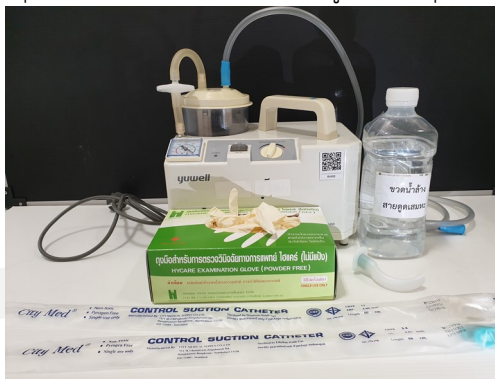

ขวดใส่น้ำสะอาด

ถุงมือสะอาด

1. ประเมินความจำเป็นในการดูดเสมหะ
2. ควรดูดเสมหะก่อนอาหารหรือหลังอาหารอย่างน้อย 1-2 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการอาเจียน ถ้าจำเป็นต้องดูดเสมหะหลังการให้อาหารใหม่ๆ ให้ดูดทันที และไม่ควรรูดนาน⁽¹⁾
3. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมและล้างมือก่อนดูดเสมหะทุกครั้ง

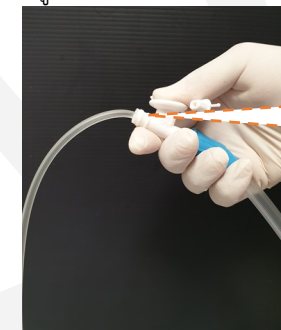

4. จัดทำให้ผู้ป่วยนอนหงายศีรษะสูง ใช้หมอนรองใต้ไหล่⁽²⁾
5. สวมถุงมือสะอาด แคะสายดูดเสมหะต่อเข้ากับเครื่องดูดเสมหะ
6. เปิดเครื่องดูดเสมหะ แรงดันไม่เกิน 100-120 mmHg⁽¹⁾ ในผู้ใหญ่ หากเสมหะเหนียวข้น สามารถเพิ่มแรงดันได้

แรงดันไม่เกิน 100-120 mmHg

7. สอดสายดูดเสมหะอย่างนุ่มนวล ลงไปลึกถึงคอหอย โดยยังไม่ดูดเสมหะ เพื่อป้องกันการดูดอากาศออกจากปอดมากเกินไป ซึ่งทำให้เกิดภาวะเนื้อปอดแฟบ(Atelectasis)⁽¹⁾ เมื่อผู้ป่วยมีปฏิกิริยาไอ จึงเริ่มดูดเสมหะโดยใช้หัวแม่มือปิดรูบริเวณตรงข้อต่อ แล้วค่อยๆดึงและหมุนสายขึ้นมา

ปิดรูบริเวณตรงข้อต่อเพื่อดูดเสมหะ

8. การดูดเสมหะแต่ละครั้งไม่ควรเกิน 10-15 วินาทีหรือประมาณเท่ากับการกลืนหายใจของผู้ดูดเสมหะ ไม่ควรดูดเกิน 3 ครั้งต่อรอบ และควรหยุดพัก 20-30 วินาทีก่อนดูดเสมหะในแต่ละรอบเพื่อป้องกันการขาดออกซิเจน⁽²⁾

